

**ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ, ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ, ՀՆԱՐՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ
ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՄԵՐԻՆ
Սահակյան Վ. Ա.**

Աշխատանքում ներկայացված են համագործակցային ուսուցման, փոքր խմբերով աշխատանքի արդյունավետ իրականացման փորձ «Շրջվիր դեպի գույգո» մեթոդական հնարի և «Պրիզմա» մեթոդի կիրառմամբ:

Բանալի բառեր. համագործակցային մեթոդներ, աշխատանք փոքր խմբերով, համագործակցային հմտություններ, «Շրջվիր դեպի գույգո» մեթոդական հնար, «Պրիզմա» մեթոդ:

Համագործակցային ուսուցումը լայն տարածում է գտել աշխարհում: Այն ավելի ու ավելի է կիրառվում՝ որպես աշխատանքային, դասավանդման և ուսուցման նոր մոտեցում և ռազմավարություն: Համագործակցային ուսուցումը խմբային աշխատանքի առավել բարձր աստիճանն է, որը ենթադրում է խմբային աշխատանքի որոշակի նոր մշակույթի ձևավորում: Այն ընձեռում է հնարավորություններ բազմաբնույթ կրթական նպատակներին հասնալու համար, ինչպիսիք են ակադեմիական հասկացությունների, սկզբունքների և իրադարձությունների ընկալումը, միջանձնային հմտությունների զարգացումը և այլն: Ժամանակակից ուսուցման պրակտիկայի լավագույն օրինակը փոքր խմբային աշխատանքն է, որի արմատները կարելի է գտնել սոցիոլոգների և ժամանակակից մանկավարժների աշխատանքներում [3,4]: Փոքր խմբային աշխատանքը երբեմն պայմանականորեն անվանում են համագործակցային ուսուցում, համատեղ գործունեության վրա հիմնված ուսուցում կամ սոցիալական ուսուցում [4]: Գոյություն ունեն համագործակցային ուսուցման տարբեր մեթոդներ, որոնք կիրառվում են դասի տարբեր փուլերում: Այդ

ընթացքում աշակերտները ներքաշվում են մի գործընթացի մեջ, որտեղ նրանք կիսվում են գաղափարներով, փոխանակում են տեղեկատվություն, կատարում են ընտրություն և կայացնում են որոշումներ: Դրանք են Աշակերտների թիմային առաջադիմություն, Խճանկար, Շրջվիր դեպի գույգո, Պրիզմա, Խմբային հետազոտություն, Շրջագայություն պատկերասրահում և այլն [4]:

Այս հոդվածում կփորձենք ներկայացնել համագործակցային ուսուցման տեսության զարգացման և գործնական կիրառությունների մասին հարցերում առաջադեմ կրթական համակարգեր ունեցող երկրների (ԱՄՆ, Ռուսաստան, Բրիտանիա) գիտամանկավարժական փորձը: Հիմնվելով ժամանակակից մանկավարժական տեսությունների և նախորդ մշակումների վրա՝ կոնկրետ դասի օրինակով կներկայացվեն և կվերլուծվեն մի քանի մեթոդներ և մասնակցությունը խթանող միջոցներ:

Նախևառաջ մեզ հետաքրքրում է այն հարցը, թե հնարավո՞ր է համագործակցային ուսուցման տարրերի և միջոցների կիրառելիության միջոցով աշակերտների մոտ զարգացնել դրական փոխկապակցվածություն, անձնական պատասխանատվություն, դեմ առ դեմ փոխազդեցություն, սոցիալական հմտություններ, խմբային համագործակցության գաղափարներ: Ըստ այդմ՝ դիտարկվել են Դեյվիդ և Ռոջեր Ջոնսոնների, Պասի Սահլբերգի և այլոց մոտեցումները [3]: Սույն աշխատանքով ցանկանում ենք անդրադառնալ բարեփոխումների պահանջով առաջադրված համագործակցային միջոցների կիրառման արդյունավետությանը և որքանո՞վ է առաջադրված փորձը նպաստելու նշյալ հմտությունների զարգացմանը:

Աշխարհը փոխվում է արագընթաց տեմպերով և անկանխատեսելիորեն: Տեղեկատվությունն ու գիտելիքները ձևավորում են մեր աշխարհայացքը: Հասարակական բոլոր փոփոխությունները անդրադառնում են նաև կրթական համակարգին:

Հայաստանում, ինչպես և ամբողջ աշխարհում ակնհայտ է, որ մարդիկ կարիք ունեն աշխատելու խմբերով:

Արագընթաց փոփոխությունները մարդուց պահանջում են նոր իրավիճակներին հարմարվելու, ճկուն գործելու հմտություններ: Հասարակությունը դպրոցին և հատկապես ուսուցչին է լիազորել իր ապագայի կերտումը: Այս աշխատանքում ցանկանում ենք անդրադառնալ համագործակցային մեթոդների, հնարների, փոքր աշխատանքային խմբերի արդյունավետ կիրառելիությանը: Համագործակցային մեթոդների կիրառումն ինքնանպատակ չէ. դրանք

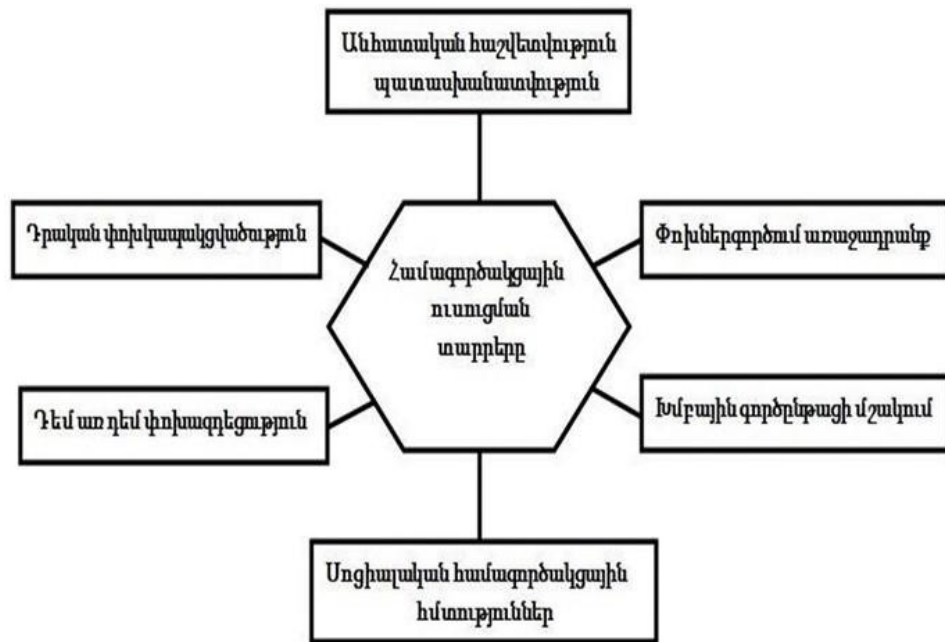
պետք է ուղղված լինեն սովորողների ինչպես մտավոր ու զգայական կարողությունների, այնպես էլ ինքնուրունության, սոցիալականացման և այլ հմտությունների զարգացմանը: [2] Կարևորագույն խնդիր է դառնում ոչ միայն այդ հմտություններին տիրապետելը, այլև արժևորելը և կյանքում դրանք համապատասխան իրավիճակներում կիրառելը: Ուստի մեր խնդիրն է պատմության դասաժամերին համագործակցային ուսուցման շնորհիվ աշակերտների մոտ ձևավորել այնպիսի որակներ, զարգացնել այնպիսի հմտություններ, որոնք համահունչ կլինեն կրթության ժամանակակից պահանջներին, իսկ շրջանավարտը՝ կրթական հաստատությունում ձեռք բերածը կկարողանա կիրառել կյանքում:

Աշխատանքում կխոսենք Սահլբերգի կողմից առաջադրված մասնակցությունը խթանող տարբեր միջոցներից մեկի, զույգերով աշխատանքի, «Շրջվիր դեպի զույգ» և շատերի կողմից կիրառվող «Պրիզմա» մեթոդի կիրառելիության և արդյունավետության մասին:

Ուսուցիչը միանգամից, մի դասի ժամանակ չի կարող օգտագործել մեթոդների հարուստ զինանոցը: Նա պետք է որոշակի դասի համար կատարի ուսուցման մեթոդի, հնարի ընտրություն: Ուսուցման մեթոդի հիմքում ընկած են այն խնդիրները, որոնք լուծվում են դասի ժամանակ կամ դասի որոշակի փուլում. բացի դասի նպատակից ու խնդիրներից, մեթոդների ընտրությունը կախված է նաև՝

- դասի տիպից ու կառուցվածքից,
- ուսումնական նյութի բովանդակությունից,
- աշակերտների տարիքից,
- դասարանում աշակերտների թվաքանակից,
- պատրաստվածության մակարդակից,
- շահագրգռվածությունից ու հետաքրքրությունից,
- ուսումնադիտողական պարագաների առկայությունից ,
- ժամաքանակից,
- ուսուցչի պատրաստվածության մակարդակից և այլ գործոններից [1]:

Համագործակցային ուսուցման տարրերի կիրառումը նպաստում է դասարանում նոր՝ համագործակցային միջավայրի ձևավորմանը, օգնում է ուսուցչին հասկանալու համագործակցային ուսուցման էությունն ու պլանավորելու դասը, պայմաններ է ստեղծում ուսուցման արդյունավետության գնահատման, արժևորման համար, ինչպես նաև բարելավում է խմբային աշխատանքը [2]:

Գծապատկեր 1. Համագործակցային ուսուցման տարրերը

Դասի կազմակերպման ժամանակ ուսուցչի հիմնական աշխատանքը կլինի բոլոր խմբերի աշխատանքների վերահսկումն ու ուղղորդումը: Ցանկացած դաս և դասարան եզակի է, ուստի ուսուցչի վարպետության ցուցանիշներից մեկը նպատակին համապատասխան մեթոդի ընտրությունն է:

Համագործակցային աշխատանքի առավելությունները: Համագործակցային ուսուցումը՝ որպես այլընտրանքային մանկավարժական մոտեցում, մեծ ճանաչում է ձեռք բերել: Համագործակցային ուսուցման մեջ էական են ոչ միայն ակադեմիական գիտելիքներ և հմտություններ սովորելը, այլև կարևոր է խմբային զարգացման մշակման միջոցով դառնալ հմուտ համագործակցողներ (համագործակցային հմտություններ) և գիտելիքների ակտիվ կիրառողներ (մտածողության հմտություններ): Համագործակցային ուսուցման իմաստն է՝

- Յուրաքանչյուր անհատի դարձնել ուժեղ անձնավորություն ժամանակակից հասարակության մեջ:
- Անհատին դարձնել ակտիվ և կարող լինելու խմբի անդամ և համագործակցելու [3]:

Եթե աշակերտներին պարզապես բաժանենք խմբերի և առաջարկենք միասին աշխատել, ապա դա չի նշանակում, որ նրանց

մղել ենք արդյունավետ համագործակցության: Ոչ բոլոր խմբային աշխատանքներն են, որ կարող են ապահովել համագործակցային ուսուցում: Շատ են պատահում դեպքեր, երբ ընդհանուր առաջադրանքը իրականացնելու ուղղությամբ խմբի ջանքերը արդյունք չեն ունենում: Առաջադրանքը, մեթոդը պլանավորվում և իրականացվում է այնպես, որ սովորողին մղի համագործակցության և նպաստի նրա ակտիվ մասնակցությանը ուսուցման պրոցեսին:

Փոքր խմբերով աշխատելու առավելությունները:

Համագործակցային ուսուցման ընթացքում շատ կարևոր է խմբերի մեծությունը: Առավել արդյունավետ են համարվում 4-5 հոգուց բաղկացած խմբերը: Այդպիսի խմբերում աշակերտները առավել մեծ ակտիվություն դրսևորելու հնարավորություն ունեն: Չորս հոգանոց խմբերում կարևորվում է յուրաքանչյուր աշակերտի անհատական պատասխանատվությունը և միաժամանակ ձևավորվում է կոլեկտիվ աշխատանքի մթնոլորտ: Խմբի մեծությունը կախված է դասի նպատակից և ընտրված մեթոդից: Փոքր խմբերով աշխատանքը էապես մեծացնում է աշակերտի ակտիվությունը դասապրոցեսում: Ակնհայտ է , որ հնարավոր չէ արդյունավետ սովորել միայն դիտողի, լսողի, պասիվ վիճակում գտնվելով: Աշակերտն ավելի լավ է սովորում, երբ ակտիվ մասնակցում է գործընթացին: Փոքր խմբերով ուսուցումը կարևորվում է նաև այն առումով, որ դասարաններում աշակերտների խտության մեծացման արդյունքում զգալիորեն դժվարանում է ուսուցման ֆրոնտալ անհատական հարցման ձևերի կիրառումը: Երբ ուսուցիչն աշխատում է դասարան (մեծ) խմբի հետ, ապա աշակերտները արտահայտվելու, քննարկելու ավելի քիչ հնարավորություններ են ունենում: Փոքր խմբի պարագայում այդ հնարավորությունները շատ ավելի մեծ են: Փոքր խմբերով ուսուցումը ունի հետևյալ նպատակները [1].

- զարգացնում է խնդիրներ լուծելու կարողություն,
- ձևավորում է հաղորդակցման հմտություն,
- աշակերտները սովորում են միմյանցից,
- զարգանում է աշակերտների պատասխանատվության զգացումը,
- միմյանց հաշվետու լինելու հատկությունը՝ խմբի ընդհանուր հաջողությունն ապահովելու հարցում,
- խթանում է թիմային աշխատանքը,
- ապահով և նպաստավոր միջավայր է ստեղծում գիտելիքներն ու հմտությունները դրսևորելու համար,

- քննարկումների միջոցով ամրապնդվում է աշակերտների համոզմունքները,
- ընձեռում է ակտիվ մասնակցություն և ինքնադրսևորման հնարավորություն:

Այսօր հանրակրթական դպրոցների մեծ մասում դասարանների խտությունը անցնում է 20-25 (որոշ տեղերում՝ 30-34): Ոչ բոլոր դպրոցներն ունեն համապատասխան կահավորում և պայմաններ: Դասարաններում չկան շարժական սեղաններ, խմբային աշխատանքի համար նախատեսված պարագաններ, կապի առկայություն, տեսացրիչ, էլեկտրոնային գրատախտակ և այլն: Ուստի առաջարկում ենք պատմության դասերին 20 և ավելի աշակերտ ունեցող դասարաններում կիրառել «Շրջվիր դեպի գույգո» մեթոդը: Այս մեթոդը հնարավորություն է տալիս խուսափել դասաժամին ավելորդ աղմուկից, տեղաշարժից և խառնաշփոթից: Աշխատանքային դիրքը լինում է՝ «աչք աչքի», «երես երեսի»: Դեմ առ դեմ գտնվողները կարողանում են հեշտությամբ տեսնել և լսել մեկը մյուսին: Հաղորդակցումը կատարվում է խոսքով, աչքերով: Այստեղ կարևոր է աշակերտներին դիմել պատահական ընտրությամբ՝ հնարավորություն տալով նրանց ներկայացնելու իրենց պատասխանները ամեն քննարկումից հետո: Նման անհատական պատասխանատվությունը ավելի զգոն է դարձնում գույգին, և աշակերտներն ավելի լրջությամբ են մոտենում առաջադրանքին և ստուգում միմյանց՝ համոզվելու համար, թե արդյո՞ք երկուսն էլ պատրաստ են պատասխանելու, թե ոչ: Այս մեթոդը ուսուցչին հնարավորություն է տալիս անարգել շրջել դասարանում, տալ անհատական հրահանգներ և առանձին մոտեցում ցուցաբերել խմբերին: Այս ժամանակ աշխատանքային աղմուկը կառավարելի է, իսկ աշխատանքային խմբերը չեն խանգարում իրար: Մեթոդը դիտարկենք կոնկրետ դասի օրինակով՝

Դասարան - 9-րդ

Առարկա - Համաշխարհային պատմություն

Աշակերտների թվաքանակը դասարանում – 22

Թեման – Տոտալիտար վարչակարգերը Եվրոպայում

Դասի պլանը հաջորդական քայլերով

1. Աշակերտներին հրահանգել խումբ կազմել՝ շրջվելով դեպի գույգո: Տվյալ պարագայում դասարանում ձևավորվում է 11 գույգ աշխատանքային խումբ:
2. Խմբերին բաժանել ուսումնասիրման ենթակա նյութերը

- Ամբողջատիրության (տոտալիտարիզմ) բովանդակությունը (էջ 27)
- Ֆաշիզմի առաջացումը (էջ 27-28)
- Ֆաշիզմն Իտալիայում (էջ 28-29)
- Նացիոնալ-սոցիալիզմը Գերմանիայում (էջ 29-31)

Նացիոնալ –սոցալիզմը Գերմանիայում (շարունակություն, էջ 31)

-Աշխատանք սկզբնաղբյուրով (էջ 32)

Նույն ենթաթեմայի ուսումնասիրումը կատարում են երկուական զույգերով (այսինքն՝ 4 աշակերտ նույն ենթաթեման են ուսումնասիրում), միայն վերջին զույգը աշխատում է դասագրքի 32 էջի սկզբնաղբյուրով: Զույգին տրվում է ուսուցչի կողմից կազմված վերլուծության հարցաթերթիկ:

Խմբերը պետք է նախ ուսումնասիրեն հանձնարարված հատվածը, քննարկեն, մտքեր փոխանակեն:

- Խմբերը կգնահատվեն ըստ իրենց նախընտրած ներկայացման ձևի(բացատրություն, գծապատկեր, սխեմա, աղյուսակ և այլն):
- Տրվում է աշխատանքի կատարման ժամանակ:
- Խմբի աշխատանքը կներկայացնի ուսուցչի կողմից ընտրված աշակերտը(սա հնարավորություն է տալիս խմբի բոլոր աշակերտներին պատրաստ լինել):
- Աշակերտների կողմից նյութի յուրացվածությունը կստուգվի ողջ դասին վերբերող՝ ուսուցչի կողմից կազմված հայտորոշիչ թեստային առաջադրանքով:

Հայտորոշիչ թեստ

Դասարան - 9-րդ

Թեմա - Տոտալիտար վարչակարգերը Եվրոպայում

Առաջադրանքների քանակը - 10

1. Ե՞րբ է հիմնվել Գերմանիայի նացիոնալ-սոցիալիստական կուսակցությունը.
ա)1918թ բ)1919թ գ)1922թ դ)1933թ
2. Ե՞րբ է ֆաշիզմը որպես իշխող կուսակցություն հաստատվել Իտալիայում.
ա)1918թ բ)1919թ գ)1922թ դ)1933թ
3. Ե՞րբ է ֆաշիզմը իշխանության գլուխ կանգնել Գերմանիայում.
ա)1918թ բ)1919թ գ)1922թ դ)1933թ
4. Ե՞րբ է ֆաշիստական դիկտատուրան հաստատվել Իտալիայում.
ա)1922թ բ)1933թ գ)1936թ դ)1934թ
5. Նշվածներից ո՞ր երկիրն ամբողջատիրական չէ.

- ա)ԽՍՀՄ բ)Իտալիա գ)Իսպանիա դ)Ֆրանսիա
6. Գերմանիայի նախագահ Պաուլ Ֆոն Հինդենբուրգը 1933թ հունվարին ----- նշանակեց Գերմանիայի ռայխսկանցլեր՝ վարչապետ:
  7. Ռասիզմը հիմնվում է ազգերը «բարձրերի « և «-----» բաժանելու հիմնադրույթի վրա:
  8. 1922թ Իտալիայի թագավոր Վիկտոր Էմանուիլ 3-րդ թագավորը --- ----- նշանակում է վարչապետի պաշտոնում:
  9. Անունները համապատասխանեցնել երկրներին
    1. Ֆրանկո   ա)Հունգարիա
    2. Հորթի   բ)Պորտուգալիա
    3. Անտոնեսկի   գ)Իսպանիա
    4. Սալազար   դ)Ռումինիա
  10. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.
    - ա)Բեռլին –Հռոմ առանցքի ձևավորումը
    - բ)Ավստրիայի արշավույսը (միավորումը)
    - գ)Խորհրդագերմանական չհարձակման պայմանագիրը
    - դ)Գեներալ Ֆրանկոյի՝ Իսպանիայում դիկտատոր դառնալը

Առաջադրանքի արդյունքները կբացահայտեն նաև զույգերից յուրաքանչյուրի համագորցակցային աշխատանքը և ներկայացման որակը, ինչի հիման վրա կկատարվի զույգի կամ անհատների գնահատում:

Հետազոտության արդյունքները. 9-րդ «ա» դասարանում, որտեղ սովորում են 22 աշակերտ, «Տոտալիտար վարչակարգերը Եվրոպայում» թեման ուսումնասիրելիս ստացել ենք հետևյալ արդյունքները.

«9» միավոր-6 աշակերտ
 «8» միավոր-5 աշակերտ
 «7» միավոր-4 աշակերտ
 «6» միավոր-3 աշակերտ
 «5» միավոր-3 աշակերտ
 «4» միավոր-1 աշակերտ

6-րդ «ա» դասարանում, որտեղ սովորում են 28 աշակերտ, «Մեծ Հայքի Արտաշեսյանների թագավորությունը» թեման ուսումնասիրելիս ստացել ենք հետևյալ արդյունքները

«9» միավոր-7 աշակերտ
 «8» միավոր-6 աշակերտ

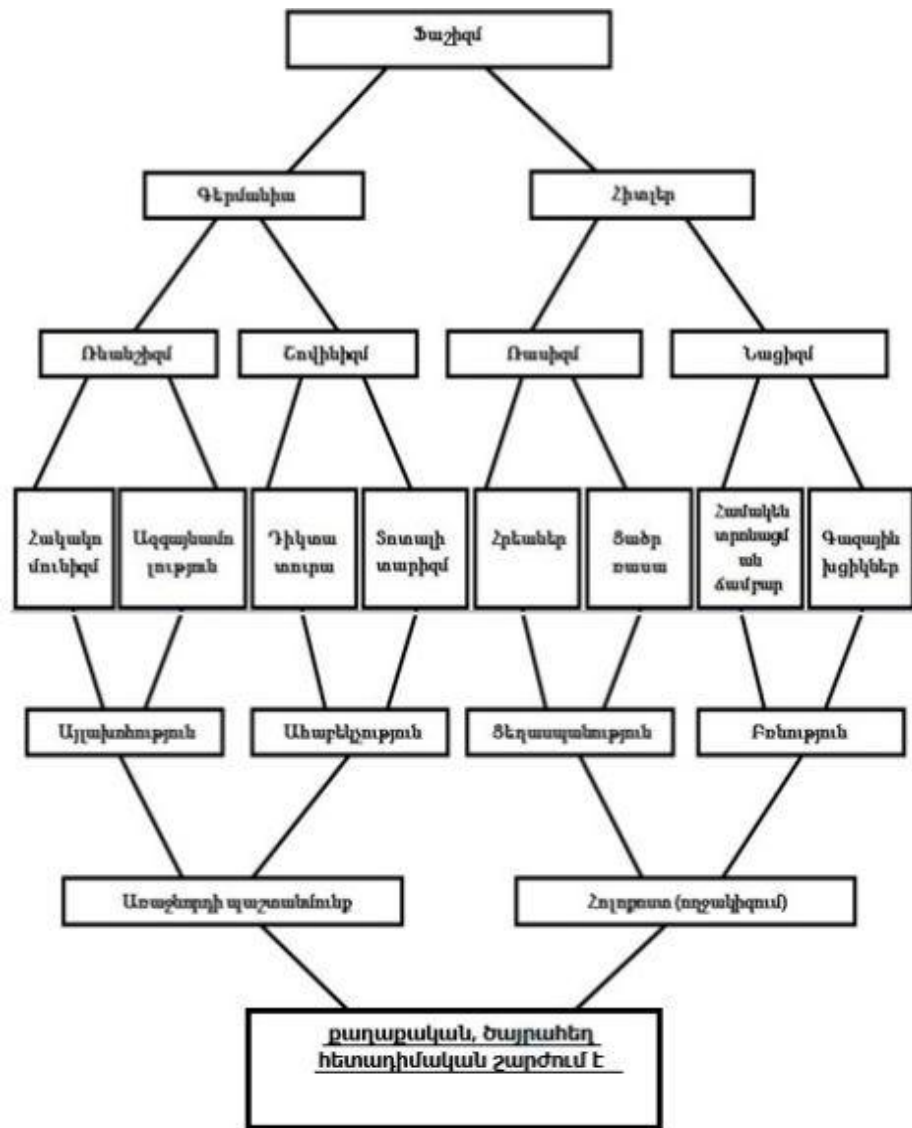

- «7» միավոր-7 աշակերտ
- «6» միավոր-3 աշակերտ
- «5» միավոր-3 աշակերտ
- «4» միավոր-2 աշակերտ

9-րդ «բ» դասարանում, որտեղ սովորողների թիվը 24 աշակերտ է «Կոռուպցիա» թեման ուսումնասիրելիս ստացել ենք հետևյալ արդյունքները.

- «9» միավոր-8 աշակերտ
- «8» միավոր-5 աշակերտ
- «7» միավոր-3 աշակերտ
- «6» միավոր-4 աշակերտ
- «5» միավոր-2 աշակերտ
- «4» միավոր-2 աշակերտ

➤ Դասի անդրադարձն իրականացնել «Պրիզմա» մեթոդով: Պրիզման մտածողության ընթացքը պատկերավոր դարձնելու պարզ ձև է: Մեթոդի կիրառումը շատ ժամանակ չի խլում, անցնում է շատ արագ և աշխույժ [1]: Մեթոդի նկարագրության մեջ տալիս է, որ նպատակահարմար է կիրառել դասի խթանման փուլում, բայց պատմության դասաժամերին մեթոդն ավելի արդյունավետ է աշխատում նոր նյութի ամփոփման, անդրադարձի կամ հաջորդ դասին հին նյութի ամփոփման ժամանակ. օրինակ՝ եթե աշակերտներին անհասկանալի է տոտալիտար կամ ամբողջատիրական վարչակարգեր, ռևանշիզմ, շովինիզմ, ռասիզմ և այլ հասկացություններ, ուսուցչից մեծ ջանքեր և ժամանակ կպահանջվի նոր գաղափարներ աշակերտների միջոցով ներկայացնելուն: Մեթոդը մի դասարանում կիրառվեց դասի վերջում՝ անդրադարձի ժամանակ, իսկ զուգահեռ դասարանում՝ դասի առաջին փուլում՝ հին նյութի հարցման, ամրապնդման ժամանակ: Երկու դեպքում էլ աշակերտների ակտիվ մասնակցությունը ապահովված էր: Ստացվեց բացվող եռաշերտ հետաքրքիր պրիզմա: Բնականաբար առաջին անգամ մեթոդը կիրառելիս չեն կարող թերություններ չլինել, ուստի որոշակի հաջողություն գրանցելուց հետո մեթոդի կիրառումը և արդյունավետությունը բարձրացնելու համար ցանկալի է և օգտակար դրա բազմակի կիրառությունը: Վերը նշված մեթոդը բազմակի կիրառվել է Շիրակի մարզի Արթիկ քաղաքի հ.1 հիմնական դպրոցի 6-9-րդ դասարաններում պատմության և հասարակագիտության դասաժամերին:

Գծապատկեր 2. Եռաշերտ բացված պրիզմա

Եզրակացություն: 6-րդ դասարաններում մեթոդը կիրառվել է Հայոց պատմության «Մեծ Հայքի Արտաշեսյան թագավորությունը» թեման ուսումնասիրելիս, և որակական առաջադիմությունը կազմել է 71%: Առաջարկվող մեթոդը առավել բարձր առաջադիմություն ունի դինաստիական պատմությունները ուսումնասիրելու ժամանակ: 2. 9-րդ դասարանում Համաշխարհային պատմության «Ամբողջատիրական վարչակարգերը Եվրոպայում» թեման ուսումնասիրելիս որակական առաջադիմությունը կազմել է 68%: Կարելի է ասել, որ նշված մեթոդի

արդյունավետությունը բարձր է և այն արդյունավետ է բարձր դասարանցիների համար: 3.«Հասարակագիտություն» առարկայից «Կոռուպցիա» թեման ուսումնասիրելիս որակական առաջադիմությունը կազմել է 67%: Մեթոդը արդյունավետ է դեպքերի, իրադարձությունների ուսումնասիրման ժամանակ: Մեթոդների կիրառությունը հիմնական դպրոցի 6-9-րդ դասարաններում թույլ տվեց եզրակացնել, որ այն արդյունավետ է դպրոցական «Պատմություն» և «Հասարակագիտություն» առարկաների դասավանդման ժամանակ:

ФОРМИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНЫХ НАВЫКОВ СОВМЕСТНОГО ОБУЧЕНИЯ, СОВМЕСТНОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДОВ И ПРИЕМОВ НА УРОКАХ ИСТОРИИ

Саакян В. А.

В работе представлен опыт совместного обучения, эффективного выполнения работы в малых группах с использованием методического приёма «Повернись к партнёру» и метода «Призма».

Ключевые слова: методы совместной работы, работа в малых группах, навыки совместной работы, методический приём «Повернись к партнёру», метод «Призма».

FORMATION OF EFFECTIVE SKILLS OF JOINT TEACHING APPLICATION OF COLLABORATIVE METHODS AND TECHNIQUES IN HISTORY LESSONS

Sahakyan V. A.

The paper presents the experience of joint teaching, effective performance of work in small groups using the methodological strategy "Turn to the Partner" and the method "Prism".

Keywords: methods of collaboration, work in small groups, skills of collaboration, method "Turn to the Partner", method "Prism".

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Արնատուդյան Ա., Գյուլբուդադյան Ա., Խաչատրյան Ս., Խրիմյան Ս., Պետրոսյան Մ. Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ

- ուսուցիչների համար: Երևան: Կրթության ազգային ինստիտուտի հարատարակչություն: 2004: 178 էջ:
2. Պատմություն և Հասարակագիտություն. Ուսուցիչների 5-օրյա վերապատրաստումների պլան և նյութեր (կրթակարգ, չափորոշիչներ, առարկայական ծրագրեր, ուսուցման նյութեր և նոր մեթոդներ) Երևան: Հրատարակչություն: 2007: 127 էջ:
  3. Հովհաննիսյան Ա., Հարությունյան Կ., Խրիմյան Ս., Խաչատրյան Ս., Բայաթյան Ն., Ալեքսանյան Լ., Պուրուկուրու Վ. Համագործակցային ուսուցում. Ձեռնարկ: Երևան: «Անտարես»: 2006: 122 էջ:
  4. Վեսա Պուրուկուրու Համագործակցային ուսուցում. վերապատրաստողի ուղեցույց: Երևան: «Անտարես»: 2006: 95 էջ:
  5. Հովհաննիսյան Ն., Ղուկասյան Ա., Ալեքսանյան Հ. Համաշխարհային պատմություն: Հանրակրթական դպրոցի 9-րդ դասարանի դասագիրք: Մաս 1: Երևան: «Էդիթ պրինտ»: 2019: 78 էջ:

Տեղեկություններ հեղինակի մասին

Սահակյան Վ. Ա.- ուսուցչուհի

Արթիկի թիվ 1 հիմնական դպրոց

Էլ. փոստ՝ vard79@inbox.ru

Տրվել է խմբագրություն 05.05.2020